

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Розпорядження Державної комісії з  
регулювання ринків фінансових  
послуг України  
від 15.07.2010 р. № 585

**КОНЦЕПЦІЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРУДЕНЦІЙНОГО НАГЛЯДУ  
ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В  
ДЕРЖАВНІЙ КОМІСІЇ З РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ  
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ**

## Зміст

<b>1.</b>	<b>Термінологія та сфера застосування концепції.....</b>	<b>4</b>
<b>2.</b>	<b>Існуючий стан: огляд елементів пруденційного нагляду, які на сьогодні використовуються для нагляду за небанківськими фінансовими установами.....</b>	<b>5</b>
<b>3.</b>	<b>Основні цілі здійснення пруденційного нагляду .....</b>	<b>6</b>
<b>4.</b>	<b>Міжнародний досвід здійснення пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами .....</b>	<b>6</b>
<b>5.</b>	<b>Основні завдання та етапи впровадження пруденційного нагляду на ринку небанківських фінансових послуг .....</b>	<b>8</b>
5.1.	Підготовчий етап.....	8
5.2.	Основні етапи реалізації .....	12
5.2.1.	Пруденційні нормативи та вимоги для фінансових установ. ....	12
	Страхові компанії.....	12
	Пенсійні фонди. ....	14
	Кредитні спілки.....	17
5.2.2.	Система управління в фінансовій установі. ....	18
	Страхові компанії.....	18
	Пенсійні фонди. ....	21
	Кредитні спілки.....	21
5.2.3.	Розкриття інформації небанківськими фінансовими установами.....	22
5.2.4.	Виокремлення установ для здійснення індивідуального нагляду.....	24
5.2.5.	Запровадження інституту рекомендацій та висвітлення найкращих практик на ринку. ....	24
<b>6.</b>	<b>Очікувані результати реалізації Концепції.....</b>	<b>25</b>
<b>7.</b>	<b>Ризики реалізації Концепції .....</b>	<b>26</b>

**МСФЗ** – Міжнародні стандарти фінансової звітності;

**CEIOPS** (*Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors*) – Європейський Комітет з нагляду за страхуванням та пенсійним забезпеченням;

**ESA** (*European Standard Approach*) – Стандартна Європейська Формула;

**IOPS** (*International Organisation of Pension Supervisors*) – Міжнародна асоціація органів нагляду за недержавними пенсійним фондами;

**IAIS** (*International Association of Insurance Supervisors*) – Міжнародна асоціація органів страхового нагляду;

**IAS** (*International Accounting Standards*) – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;

**IFRS** (*International Financial Reporting Standards*) – Міжнародні стандарти фінансової звітності;

**IVS** – (*International Valuation Standards*) – Міжнародні стандарти оцінки

**MCR** (*Minimum Capital Requirement*) – вимоги до мінімального капіталу страховика;

**ORSA** (*Own Risk and Solvency Assessment*) – внутрішня модель оцінки ризиків і вимог до капіталу;

**SCR** (*Solvency Capital Requirement*) – вимоги до капіталу щодо платоспроможності страховика;

**USAID** (*United States Agency for International Development*) – Агентство США з міжнародного розвитку;

**WOCCU** (*World Council of Credit Unions*) – Міжнародна асоціація кредитних спілок.

## 1. Термінологія та сфера застосування концепції

Ця Концепція розроблена з метою впровадження пруденційного нагляду за страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами та кредитними спілками (далі – фінансові установи). Орієнтиром для страхових компаній обрано систему Solvency II, для кредитних установ – рекомендації Міжнародної асоціації кредитних спілок (WOCCU), а для пенсійних фондів – рекомендації Міжнародної асоціації органів нагляду за недержавними пенсійними фондами (IOPS).

Найкраща практика здійснення пруденційного нагляду за страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами та кредитними спілками буде екстрапольована на інші ринки небанківських фінансових послуг.

Сфера застосування концепції враховуватиме принцип пропорційності для полегшення адміністративного навантаження на невеликі фінансові установи.

Концепція передбачає поетапне впровадження: підготовчий та основний етапи. Реалізація підготовчого етапу є передумовою виконання основних етапів концепції. Основний етап передбачає підготовку нормативно-правових актів та методичних рекомендацій щодо провадження пруденційного нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ в розрізі секторів фінансового ринку. Основний етап може включати два етапи. Перший етап здійснюється в рамках чинних норм законодавства та повноважень Держфінпослуг. Часові рамки другого етапу можуть бути встановлені після прийняття необхідних проектів нормативно-правових актів та отримання відповідних повноважень Держфінпослуг на першому етапі. Сукупність заходів реалізації Концепції не мають прямо послідовний характер їх виконання, а можуть здійснюватися паралельно.

На кожному етапі відбуватиметься проведення консультацій з ринком для аналізу кількісного та якісного впливу її положень, шляхом запровадження механізму, аналогічного «Вивченню кількісного впливу» (Quantitative Impact Studies), що застосовувався під час створення директив ЄС щодо Solvency II та Basel II.

Враховуючи особливості діяльності фінансових установ (залучення коштів небанківськими кредитними установами, інверсний виробничий цикл у страховиків та недержавних пенсійних фондах, коли послуга може бути надана через багато років після її оплати), неможливість для пересічного клієнта здійснювати ефективний моніторинг фінансового стану та діяльності фінансових установ (що призводить до бажання знизити вартість послуги, незважаючи на загрозу виникнення в майбутньому проблем з платоспроможністю надавача послуги), концепція передбачає, що страховики, недержавні пенсійні фонди, кредитні спілки та їх клієнти мають заохочуватися до пруденційної (обачливої) поведінки при прийнятті рішень щодо фінансової послуги (prudential person).

Відповідно до цієї концепції *пруденційний нагляд* – це система наглядових процедур Держфінпослуг за дотриманням фінансовою установою пруденційних правил, яка дозволяє зменшити наглядове навантаження на фінансові установи, діяльність яких не несе загрози невиконання зобов'язань перед існуючими клієнтами, і посилити наглядові зусилля за установами, діяльність яких є чи може бути загрозою для виконання таких зобов'язань.

*Пруденційні правила* – кількісні та якісні показники, нормативи та вимоги щодо ліквідності, капіталу та платоспроможності, прибутковості та якості активів, ризиковості операцій, якості систем управління та управлінського персоналу, додержання правил надання фінансових послуг тощо.

Основою для оцінки фінансових показників та нормативів є звітність, підготовлена на базі Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) з урахуванням вимог Держфінпослуг. Оцінка не фінансових показників (щодо системи управління, розкриття інформації, ринкової поведінки тощо) здійснюється шляхом перевірки дотримання встановлених вимог з урахуванням принципу суттєвості. Держфінпослуг в процесі розвитку системи пруденційного нагляду поступово переходить від фокусування наглядового процесу на перевірках дотримання фінансовою установою детальних вимог та правил до оцінки внутрішньої системи управління ризиками фінансової установи. З цією метою Держфінпослуг заохочуватиме застосування фінансовими установами внутрішніх моделей, побудованих з дотриманням встановлених принципів. Це дозволить зменшити системний ризик при застосуванні стандартного для всіх установ підходу шляхом більш точного врахування профілю ризику кожної фінансової установи.

## **2. Існуючий стан: огляд елементів пруденційного нагляду, які на сьогодні використовуються для нагляду за небанківськими фінансовими установами**

Відповідно до вимог українського законодавства, державний нагляд здійснюється за принципом контролю на основі дотримання вимог діяльності. Залежно від специфіки кожного окремого сегменту ринку небанківських фінансових послуг нагляд містить певні елементи пруденційного.

При здійсненні страхової діяльності контролюються:

- належний рівень статутного фонду та інших резервних фондів;
- дотримання відповідного рівня чистих активів та вимогу щодо їх розрахунку на підставі справедливої вартості активів;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним (маржа платоспроможності);
- розміщення коштів страхових резервів в активи визначених категорій, що відповідають вимогам якості та диверсифікації;

- правильність застосування методики розрахунку всіх видів страхових резервів відповідно до облікової політики страхової компанії;
- максимальний розмір ризику, який може утримувати страховик щодо одного об'єкту страхування (власне утримання);
- належний рівень фінансової стійкості (надійності) перестраховиків шляхом встановлення вимог до наявності відповідного рейтингу, присвоєного міжнародними рейтинговими агентствами.

При здійсненні діяльності на ринку кредитної кооперації контролюються:

- дотримання критеріїв та нормативів платоспроможності, якості активів, ризиковості операцій та ліквідності для забезпечення стабільної діяльності фінансових установ;
- належний рівень всіх видів капіталу, продуктивних і непродуктивних активів кредитної спілки;
- дотримання порядку формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок;
- дотримання критеріїв якості системи управління кредитної спілки;

В системі недержавного пенсійного забезпечення контролюються:

- дотримання належного рівня власного капіталу адміністратора НПФ;
- дотримання вимог щодо диверсифікації активів НПФ;
- вимоги щодо якості активів НПФ;
- дотримання правильності розрахунку чистої вартості активів НПФ;
- дотримання правильності розрахунку кількості та чистої вартості одиниці пенсійних внесків.

### **3. Основні цілі здійснення пруденційного нагляду**

Захист інтересів споживачів фінансових послуг, запобігання настанню неплатоспроможності та забезпечення фінансової стійкості фінансових установ через застосування відповідних корегуючих заходів шляхом:

- виявлення підвищених ризиків в діяльності фінансових установ;
- контролю за платоспроможністю, ліквідністю та прибутковістю фінансової установи;
- мінімізація випадків банкрутства та системної кризи фінансових установ;
- прогнозування майбутніх фінансових результатів на основі звітів поточного періоду.

### **4. Міжнародний досвід здійснення пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами**

У світовій практиці відсутнє усталене регуляторне визначення пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими та фінансово-

кредитними установами. Основними міжнародними документами є Директива Європейського Парламенту та Ради № 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року, щодо заснування та здійснення діяльності зі страхування та перестраховування (далі – Solvency II), Угода у рамках Базельського комітету з банківського нагляду щодо міжнародної конвергенції вимірювання капіталу та стандартів (Basel II) та стандарти Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS), Міжнародної асоціації органів нагляду за недержавними пенсійними фондами (IOPS) та Міжнародної асоціації кредитних спілок (WOCCU).

У преамбулі директиви ЄС Solvency II зазначається про відсутність окремої нормативної бази щодо запровадження детальних критеріїв для здійснення пруденційного нагляду окрім запропонованих у Solvency II базових процедур або основних засад. Основний акцент полягає в тому, що максимальна гармонізація процедур пруденційного нагляду у рамках всього Співтовариства є вкрай необхідною.

З урахуванням наведеного, Європейським Комітетом з нагляду за страхуванням та пенсійним забезпеченням (*Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors (CEIOPS)*) надані попередні рекомендації для регуляторів держав-членів ЄС щодо використання у рамках здійснення пруденційного нагляду окремих статей директиви Solvency II, які оприлюдненні 10 листопада 2009 року та постійно доопрацьовуються.

Дані документи мають статус інформаційних роз'яснень, а не закріплених на законодавчому рівні вимог. Більш того, якщо враховувати підхід Базельського комітету з банківського нагляду, кожний національний наглядовий орган має розробити власний графік переходу на вимоги пруденційного нагляду на основі Базель II (відповідні процедури у т.ч.). Такий перехід може запроваджуватись із попередньою оцінкою рівня готовності ринку до відповідних змін.

Національні наглядові органи держав-членів ЄС та скандинавських країн вже запроваджують положення директиви Solvency II. При цьому, у рамках Стратегії органу фінансового нагляду Норвегії 2006 року, повноцінне запровадження положень директиви Solvency II заплановане до кінця 2010 року.

Вагомим аргументом необхідно вважати спільну офіційну позицію Світового банку і місії USAID в Україні щодо розробки регуляторної та методологічної бази для нагляду на основі оцінки ризиків за діяльністю суб'єктів регулювання на середньострокову перспективу та запровадження політики перестраховування на основі пруденційних правил, яка визначена у документі "Розвиток фондового ринку і небанківських фінансових інститутів в Україні: ключові перешкоди і пріоритетні напрями подальшого реформування" від 21 вересня 2007 року.

## **5. Основні завдання та етапи впровадження пруденційного нагляду на ринку небанківських фінансових послуг**

### **5.1. Підготовчий етап**

5.1.1. Перехід на Міжнародні Стандарти Фінансової Звітності (МСФЗ). Удосконалення існуючих форм звітності, які забезпечать надходження даних, необхідних для ефективного здійснення пруденційного нагляду.

Одним із основних напрямів розвитку ринків фінансових послуг в Україні, у найближчій перспективі, Держфінпослуг розглядає перехід до складання фінансової звітності у відповідності до МСФЗ. Їх застосування дозволить уніфікувати фінансову звітність учасників ринку та зробить її більш прозорою, зрозумілою, взаємопов'язаною, що в свою чергу передбачає підвищені вимоги до повноти розкриття інформації щодо фінансових показників. Після розширення повноважень, зокрема, шляхом внесення відповідних змін до проекту Закону "Про внесення змін до деяких Законів України щодо впорядкування системи державного регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг", оприлюдненого Держфінпослуг 28.12.2009, як додатковий важіль впливу на учасників ринків фінансових послуг, Держфінпослуг має отримати максимальний доступ у сфері контролю за виконанням небанківськими фінансовими установами законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні.

Однією з головних проблем, які перешкоджають більш оперативному запровадженню пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами, є недостатність та недостовірність інформації, яку отримує регулятор у складі звітних даних суб'єктів нагляду.

Зважаючи на зазначену проблему, одним з перших кроків регулятора мають стати заходи щодо внесення змін до звітних даних фінансових установ, зокрема у частині розкриття виконання бізнес-планів, облікової політики, ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, більш глибокого аналізу своєї діяльності, в т.ч. з використанням коефіцієнтного аналізу.

Із подальшим впровадженням нових елементів пруденційного нагляду звітність має включати звіт про платоспроможність та фінансовий стан установи, готуватися за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності (IAS/IFRS) та Міжнародними стандартами оцінки (International Valuation Standards, IVS), включати звіт актуарія та розкриття інформації щодо необхідності формування додаткового капіталу та невиконання вимог до платоспроможності та мінімального капіталу.

### **5.1.2. Посилення ролі та відповідальності аудиторів.**

В умовах глобалізації світової економіки, у тому числі на ринках фінансових послуг, необхідно підвищувати вимоги до аудиторів небанківських фінансових установ. По-перше, це наявність у аудиторів професійних знань МСФЗ, по-друге це виконання аудиторських завдань у



відповідності до Міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики. Держфінпослуг має намір і далі проводити послідовну політику підвищення відповідальності аудиторів за якість послуг, що надаються учасникам ринків фінансових послуг. Для цього планується внести зміни до Порядку ведення реєстру аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 19 лютого 2004 року № 86, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2004 р. за № 489/9088, зокрема, передбачити додаткову підставу для виключення аудитора з Реєстру та анулювання Свідоцтва у випадку виявлення Держфінпослуг фактів недостовірності звітності фінансових установ, що підтверджена аудиторським висновком, а також фактів порушення аудитором вимог законодавства. Крім цього, планується розширити існуючі повноваження Держфінпослуг щодо встановлення кваліфікаційних вимог до аудиторів (аудиторських фірм), які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, зокрема шляхом ухвалення Проекту Закону "Про внесення змін до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" щодо зовнішнього аудиту фінансових установ", оприлюдненого Держфінпослуг 30.12.2009.

Для впорядкування та підвищення контрольованості процедури складання зовнішнього аудиту та подання до Держфінпослуг звітності учасниками ринків фінансових послуг, планується розробка проекту Положення про порядок складання та подання до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг річного звіту, що складається після проведення щорічної аудиторської перевірки фінансової звітності та регуляторної звітності (звітних даних відповідно до нормативних актів Держфінпослуг) небанківської фінансової установи.

Додатково необхідно підвищувати поінформованість та обізнаність керівництва фінансових установ стосовно як вимог законодавства України так і передового світового досвіду в частині укладання та подальшого контролю виконання договорів на аудиторські послуги щодо підтвердження річної звітності, що подається до Держфінпослуг.

Крім цього, важливо підвищувати професійний рівень стосовно законодавства України працівників Держфінпослуг, що безпосередньо займаються пруденційним наглядом за фінансовими установами, в частині вимог до аудиторського висновку, зокрема, шляхом розробки внутрішньої інструкції для співробітників Держфінпослуг щодо аналізу аудиторського висновку та тесту контролю на повноту розкриття інформації у аудиторському висновку, складеного у відповідності до міжнародних стандартів аудиту.

### 5.1.3. Гармонізація облікової політики.

Для гармонізації та співставності інформації, яка міститься в фінансових звітах учасників ринків фінансових послуг, що використовуються для складання узагальнених звітів регулятора,

Держфінпослуг планує провести огляд застосованих облікових механізмів та надати рекомендації щодо їх коригування. Особливо це стосується фінансового обліку тих сфер діяльності учасників ринків фінансових послуг, що не врегульовані положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, які прийняті в Україні в якості методологічної бази складання фінансової звітності (фінансовий облік доходів страховиків, фінансовий облік страхових резервів та страхових договорів (контрактів), визнання аквизиційних витрат, тощо). Перелічені сфери на сьогодні регулюються та обліковуються на власний розсуд учасниками ринків фінансових послуг.

Для вирішення цієї проблеми Держфінпослуг має розробити для небанківських фінансових установ методичні рекомендації щодо розкриття в фінансовій звітності інформації щодо загальних положень облікової політики. Додаткову увагу слід приділити страховому ринку, зокрема розробити методичні рекомендації щодо заповнення страховиками форм звітності Порядку складання звітних даних страховиків, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 03.02.04 № 39, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.04.04 за № 517/9116, та Положення про порядок визначення вартості цінних паперів, що приймаються для представлення страхових резервів і використовується для заповнення додатку до Порядку складання звітних даних страховиків, затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.02.04 № 39, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.04.04 за № 517/9116.

5.1.4. Розвиток національної системи підготовки актуаріїв та запровадження відповідальності актуарія.

В сучасних умовах актуарії є складовою частиною системи пруденційного нагляду, їх діяльність має бути сертифікована та повинна включати складання та подання до Держфінпослуг обов'язкового щорічного актуарного звіту щодо оцінки страхового портфелю, тарифної політики та політики формування резервів, достатності капіталу та платоспроможності, інвестиційної політики, аналізу ризиків та механізмів управління ними, результатів стрес-тестування, тощо. Актуарій має інформувати правління страховика, а також Держфінпослуг, про виявлення фактів, які б вказували на злочин чи порушення положень законодавства з зазначених питань. Разом з тим, для встановлення мотивації адекватності діяльності актуарія необхідно запровадити його персональну професійну відповідальність.

Ці та інші важливі аспекти діяльності актуаріїв на страховому ринку знайшли відображення в новій редакції Закону України "Про страхування", який знаходиться на розгляді комітету Верховної Ради України.

Водночас, проблема недостатньої кількості актуаріїв на вітчизняному фінансовому ринку вимагає якомога швидше інтегрувати спеціалізовану актуарну освіту в університетські програми бакалаврів та магістрів на математичних факультетах.

5.1.5. Створення комплексної інформаційної системи Держфінпослуг. Побудова ефективної автоматизованої системи прийому, обробки та аналізу даних на всіх рівнях нагляду.

На сьогодні в Держфінпослуг створюється єдиний інструментальний програмний комплекс, який забезпечуватиме не тільки ведення державного реєстру фінансових установ, але і передбачає також окремі модулі прийому звітних даних всіх піднаглядних фінансових установ з можливістю подальшого їх аналізу за відповідними критеріями.

Водночас, наразі лише недержавні пенсійні фонди надають звітність в електронному вигляді з використанням зазначеної системи. На інших піднаглядних ринках триває процес переведення установ з розрізненого програмного забезпечення на єдину платформу.

Створення комплексної інформаційної системи, що містить інформацію з державного реєстру, звітності піднаглядних установ, результатів інспекції та застосованих заходів впливу дозволить комплексно використовувати всю накопичену інформацію на всіх рівнях нагляду – від набуття статусу фінансової установи до припинення діяльності шляхом надання необхідного рівня доступу до такої бази даних співробітникам Держфінпослуг для забезпечення реалізації окремих функцій нагляду.

5.1.6. Удосконалення інституційної спроможності регулятора, підготовка кадрів, залучення фахівців іноземних регуляторів, проведення навчальних заходів в рамках проектів міжнародної технічної допомоги.

Посилення інституційної спроможності Держфінпослуг є передумовою реалізації Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами, оскільки її недостатній рівень призводить до відставання в запровадженні сучасних механізмів нагляду у сфері небанківських фінансових послуг.

Суттєве підсилення інституційної спроможності регуляторів передбачає підвищення рівня їх фінансового забезпечення шляхом поетапного переведення фінансування діяльності регуляторних органів за рахунок платежів з ринку та системне залучення міжнародної технічної допомоги під реалізацію окремих заходів Концепції.

Залучення міжнародної технічної допомоги під реалізацію Концепції має спрямовуватись на фінансування автоматизації процесів здійснення пруденційного нагляду та навчання фахівців Держфінпослуг новим стандартам нагляду.

Проведення системного навчання фахівців Держфінпослуг передбачається здійснювати відповідно до схваленої моделі пруденційного нагляду регулятора. Цьому має передувати оптимізація кадрового забезпечення підрозділів нової організаційної структури та аналіз кваліфікації співробітників у відповідності до тих вимог, що визначені за результатами дослідження функцій підрозділу.

## **5.2. Основні етапи реалізації**

### **5.2.1. Пруденційні нормативи та вимоги для фінансових установ.**

Необхідною передумовою ефективного використання пруденційних нормативів є створення автоматизованої системи обробки звітних даних піднаглядних фінансових установ, що дозволить на першому етапі впровадження пруденційного нагляду зменшити навантаження на спеціалістів наглядових департаментів та мінімізувати застосування суб'єктивної оцінки. На другому етапі впровадження пруденційного нагляду передбачається збільшення параметрів якісної оцінки діяльності фінансових установ.

#### ***Страхові компанії.***

Відповідно до принципів Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (далі – принципи IAIS) пруденційність передбачає підтримання належного рівня капіталу та наявність ефективної системи управління ризиками.

*Етап 1.* Кількісні та якісні вимоги до капіталу, платоспроможності, активів, інші показники, розраховані на підставі фінансової та регуляторної звітності.

В першу чергу, необхідно встановити пруденційні нормативи щодо достатності капіталу (перевищення наявного регулятивного капіталу над розміром, що вимагається згідно з законодавством) та якості активів, якими представлений регулятивний капітал.

Важливим інструментом пруденційного нагляду в Держфінпослуг мають стати тести раннього попередження, за допомогою яких виокремлюються проблемні компанії для детального фінансового аналізу та своєчасного виявлення ризику настання неплатоспроможності. Тести включатимуть коефіцієнтний аналіз ключових ризиків діяльності страховиків. Задля отримання ефективних та інформативних результатів тестів раннього попередження необхідною передумовою їх розробки та застосування є впевненість в адекватній оцінці активів та зобов'язань страховика в фінансовій та регуляторній звітності.

Також, на першому етапі необхідно створити комплексну інформаційну систему (базу даних) з профілями компаній, в якій зберігатиметься вся інформація щодо діяльності страхових компаній, їх фінансової звітності, а також скарг та будь-яких застосованих заходів впливу. В результаті аналізу інформації зазначеної бази даних (капіталу та платоспроможності, наявних категорій активів, ефективності страхової та інвестиційної діяльності, політики перестраховування, аналізу систем управління, ринкової поведінки тощо) створюватимуться «Ризик-профілі» страхових компаній, які складатимуться з кількох модулів ризику (фінансовий ризик, ризик андеррайтингу, ринковий ризик, тощо), а модулі ризику складатимуться з

кількох елементів ризику. Визначені відповідальні фахівці наглядових департаментів з певною періодичністю здійснюватимуть оновлення даних, необхідних для оцінки елементів ризиків. Дані «Ризик-профілю» щоквартально агрегуватимуться в інтегральну оцінку ризику компанії, на базі якої керівництвом Держфінпослуг прийматиметься рішення щодо посилення нагляду за групою компаній з найвищим ступенем ризику.

Потребують перегляду вимоги до економічного обґрунтування запланованої діяльності страховика (бізнес-план) на предмет відповідності інформації, що подається при ліцензуванні, принципам та стандартам Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю. В процесі пруденційного нагляду, Держфінпослуг проводитиме оцінку реалістичності бізнес-плану та здійснюватиме моніторинг значних відхилень запланованих показників від показників діяльності.

*Етап 2.* Нормативи достатності капіталу відповідно до вимог Solvency II (Minimum Capital Requirement (MCR), Solvency Capital Requirement (SCR)) та методи їх розрахунку. Граничні розміри наявного регулятивного капіталу для реагування регулятора (тригери) та відповідні процедури реагування регулятора при зниженні наявного регулятивного капіталу нижче цих рівнів. Запровадження стрес тестування.

Другим етапом є запровадження нагляду за страховими компаніями на основі оцінки ризиків відповідно до принципів директиви Solvency II. Страховик зобов'язаний мати наявні ресурси для покриття як мінімальних вимог до капіталу (Minimum Capital Requirement, MCR) так і вимог до капіталу щодо платоспроможності (Solvency Capital Requirement, SCR). SCR обчислюється або за допомогою Стандартної Європейської Формули (European Standard Approach, ESA) або на основі внутрішньої моделі страховика, погодженої з регулятором.

Розмір наявного регулятивного капіталу, MCR та SCR розраховуються на підставі так званого "економічного балансу" – балансу, підготовленого за МСФЗ та трансформованого відповідно до вимог директиви Solvency II, зокрема, статті 75.

За результатами оцінки регулятором (Supervisory Review Process, SRP) проведеного страховиком розрахунку MCR, SCR, системи управління та розкриття інформації регулятор може встановлювати додаткові вимоги до капіталу (Capital add-on), зокрема, якщо профіль ризиків страховика суттєво відрізняється від передбаченого в ESA.

З метою відповідного реагування на зниження розміру регулятивного капіталу запроваджуються два рівня реагування (тригери): перший рівень встановлюється в розмірі, що відповідає збільшеному на певний відсоток SCR (наприклад –  $125\% * SCR$ ), другий рівень встановлюється в розмірі SCR.

Якщо розмір наявного регулятивного капіталу перевищує чи дорівнює першому рівню, Держфінпослуг не здійснює додаткового втручання, що є певною мірою захистом страховика від "невідповідного" втручання регулятора.

Зменшення розміру наявного регулятивного капіталу нижче першого рівня, але не нижче другого рівня, призводить до втручання Держфінпослуг у вигляді надання страховику відповідних рекомендацій.

Зменшення розміру наявного регулятивного капіталу нижче другого рівня призводить до застосування Держфінпослуг заходів впливу, при цьому всі зусилля Держфінпослуг направлені на захист інтересів споживачів фінансових послуг, незважаючи на наявні чи можливі втрати власників фінансової установи, її керівництва та персоналу.

Важливим інструментом пруденційного нагляду є аналіз результатів стрес-тестування. За допомогою цього інструменту Держфінпослуг зможе проаналізувати вплив різних сценаріїв на фінансове становище компаній. В рамках систем управління ризиками необхідно встановити вимоги щодо регулярного проведення стрес-тестування страховиками та розкриття Держфінпослуг інформації щодо ключових ризиків та результатів проведених стрес-тестів.

### ***Пенсійні фонди.***

Більшість ризиків, пов'язаних з результатами діяльності недержавних пенсійних фондів, несуть не фінансові установи, а самі учасники таких фондів, в зв'язку з чим зростає соціальна відповідальність державного регулятора за функціонування всієї системи в цілому та необхідність здійснювати пруденційний нагляд.

Спираючись на рекомендації Міжнародної асоціації органів нагляду за недержавними пенсійним фондами (IOPS) здійснити поступовий перехід у сфері НПФ до нагляду на основі ризиків. Нагляд на основі ризиків надасть можливість сконцентрувати сили регулятора на тих напрямках, на тих установах пенсійного забезпечення, де є найбільші потенційні ризики для учасників пенсійних фондів, попередити та мінімізувати ці ризики на ранніх стадіях. Держфінпослуг повинна забезпечити регуляторні вимоги та впевнитися, що учасники пенсійних фондів володіють достатньою інформацією для розуміння ризиків, які вони несуть, та розуміють власну відповідальність за вибір пенсійного фонду.

У зв'язку з тим, що більшість ризиків, пов'язаних з результатами діяльності недержавних пенсійних фондів, несуть не фінансові установи, а самі учасники таких фондів, завданням пруденційного нагляду є:

- забезпечення збереження вартості пенсійних активів;
- обмеження (зменшення) інвестиційних ризиків для учасників;
- забезпечення стабільності функціонування ринку недержавного пенсійного забезпечення.

Для досягнення цих завдань мають бути встановлені такі вимоги щодо діяльності фінансових установ недержавного пенсійного забезпечення:

1. Вимоги, що зменшують інвестиційні ризики:

1.1. Щодо диверсифікації, якості та ліквідності активів, в які можуть бути інвестовані пенсійні активи.

Для оперативного реагування на зміну загального стану економіки (секторів), а також зміну ризиків, пов'язаних з інвестуванням в конкретний вид активу, повноваження щодо встановлення таких вимог має бути віднесене до компетенції Держфінпослуг.

Також, потребують врегулювання операції з активами пенсійних фондів з пов'язаними особами. Це питання має реалізовуватись шляхом або заборони таких операцій або розкриття інформації перед споживачами та радою фонду щодо змісту таких операцій.

1.2. Щодо розрахунку показників, що характеризують результати інвестиційної діяльності та збереження реальної вартості пенсійних активів (основний показник – чиста вартість одиниці пенсійних внесків).

Зазначені показники надають можливість аналізу результатів інвестиційної діяльності (зокрема збереження реальної вартості активів), порівняння таких результатів у різних недержавних пенсійних фондах, а також важливу інформацію споживачам при виборі пенсійного фонду.

Крім того, неухильне застосування норми Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення" щодо заміни компанії з управління активами або зміни інвестиційної політики фонду, у разі визнання регулятором результатів інвестиційної діяльності фонду неприйнятно низькими порівняно з середніми ринковими показниками або середніми річними прибутками інших пенсійних фондів.

1.3. Встановлення критеріїв (факторів), за якими здійснюється вибір об'єктів для інвестування (інвестиційна декларація).

Такі критерії мають бути складовою частиною інвестиційної декларації, яка затверджується радою пенсійного фонду. Це дозволить процес інвестування активів зробити більш прозорим та контрольованим. Виконання вимог інвестиційної декларації є обов'язковим для осіб, які управляють активами пенсійних фондів та мають перевірятися зберігачами.

1.4. Розкриття інформації радами пенсійного фонду про результати інвестиційної діяльності, пенсійні активи НПФ та ризики, притаманні таким активам.

На другому етапі

1.5. Отримання у складі звітності НПФ що подається до Держфінпослуг інформації про систему управління ризиками та про ризики, пов'язані з інвестуванням пенсійних активів.

1.6. Визначення режимів нагляду за НПФ відповідно до 2-х критеріїв: рівню ризиків (з урахуванням наявної системи управління ризиками) та загальної вартості пенсійних активів та/або кількості учасників фонду.

1.7. Огляди та порівняння інвестиційної політики та ефективності управління фондами на основі аналізу звітних даних, що отримуються Держфінпослуг. Визначення фондів із найбільшими ризиками, дослідження та раннє реагування щодо них.

2. Вимоги, що зменшують операційні ризики та ризики неналежного управління та контролю:

2.1. Вимоги щодо капіталу, керівників та фахівців суб'єктів, що обслуговують пенсійні фонди, вимоги до внутрішніх процедур компаній:

- встановлення відповідальності компаній з управління активами щодо результатів інвестування активів та вимог щодо резервних фондів компаній з управління активами (2 етап);

- заборона укладення договорів щодо надання послуг торговців цінними паперами, перереєстрації прав власності на активи пенсійного фонду тощо з пов'язаними особами компанії, що здійснює управління активами пенсійного фонду.

Також має підвищуватись роль та відповідальності членів рад та зберігача пенсійного фонду.

Зазначені вимоги направлені на покращення системи управління недержавними пенсійними фондами, отже на зменшення операційних ризиків.

2.2. Вимоги щодо наявності систем управління ризиками та внутрішнього аудиту.

Враховуючи, що у пенсійних систем, побудованих за принципом визначених внесків (як в Україні) акценти перенесено на процеси, а не на результати, нагляд за побудовою та якістю ризик менеджменту пенсійного фонду стає критично важливим.

Заявлена інвестиційна політика фонду (інвестиційна декларація) повинна включати зокрема:

- Об'єкти інвестицій,
- Розміщення активів,
- Диверсифікацію,
- Ліквідність,
- Методологію оцінки,
- Методи моніторингу та контролю
- Встановлені вимоги щодо допустимого рівня інвестиційного ризику

НПФ.

Держфінпослуг, що несе відповідальність за функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення, повинна мати право вимагати зменшення рівня ризику з метою захисту пенсійних активів та інтересів учасників фонду.

Гарантувати що учаснику для прийняття зваженого рішення щодо участі у даному НПФ надається інформація щодо ризиків, пов'язаних з інвестуванням пенсійних активів такого фонду.

Варто зазначити, що Держфінпослуг несе всю відповідальність за діяльність недержавних пенсійних фондів, які здійснюють пенсійні виплати, не маючи достатніх повноважень та можливостей впливати на компанії з управління активами, які реально розпоряджаються пенсійними коштами, приймають рішення щодо купівлі-продажу цінних паперів, нерухомості, розміщення коштів у банківській системі та інших операцій.

Відповідно до існуючої системи регулювання Держфінпослуг не може контролювати інвестиційну діяльність пенсійних фондів, яку фактично



здійснюють компанії з управління активами, зокрема:

- відсутні повноваження щодо контролю за дотриманням інвестиційної декларації;

- відсутні повноваження щодо контролю за пенсійними активами та отримання оперативної інформації про їх вартість;

- Держфінпослуг не має права здійснювати перевірки компаній з управління активами та своєчасно вживати заходи для зупинення сумнівних операцій з управління активами, що можуть призвести до втрати пенсійних коштів тощо.

Повноваження Держфінпослуг не дають можливості реагувати на помилки у інвестиційній діяльності пенсійних фондів у реальному часі, і реакція регулятора проявиться після того, як кошти будуть втрачені.

З метою подолання розриву в системі нагляду за недержавними пенсійними фондами необхідне внесення змін до законодавства щодо концентрації контролю та відповідальності в одному регуляторі.

### ***Кредитні спілки.***

*Етап 1.* На першому етапі необхідно переглянути фінансові нормативи діяльності кредитних спілок та обмежити їх доступ до коштів фізичних осіб.

*Нагляд* за фінансовим станом кредитних спілок має передбачати нагляд за дотриманням основних фінансових показників діяльності кредитних спілок, до яких відносяться коефіцієнти достатності капіталу, платоспроможності, прибутковості, якості активів та ліквідності.

Для реалізації завдань нагляду необхідно впровадити систему оцінки ризиків та визначити граничні значення фінансових коефіцієнтів, за умови недотримання яких нагляд за кредитною спілкою має носити індивідуальний характер.

Базою таких граничних значень та здійснення належного пруденційного нагляду за кредитними спілками, мають стати тести раннього попередження, за допомогою яких виокремлюються проблемні установи. З метою своєчасного виявлення ризику неповернення кредитними спілками залучених коштів від фізичних осіб та настання неплатоспроможності тести раннього попередження базуватимуться на оцінці ризиків та включатимуть як коефіцієнтний аналіз фінансової діяльності, так і якісні показники, які можуть призвести до погіршення фінансового стану кредитної спілки або введення в оману її членів.

Необхідною передумовою розробки та застосування тестів раннього попередження є впевненість в якісних результатах перевірки діяльності кредитних спілок як з боку Держфінпослуг так і з боку аудиторів (аудиторських фірм), а також в достовірності інформації в формах фінансової та регуляторної звітності.

Нагляд за діяльністю кредитних спілок, що носить індивідуальний характер та може бути здійснений департаментом тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Держфінпослуг, передбачатиме регулювання діяльності окремих кредитних спілок, які

потребують негайного втручання в їх діяльність регулятора, у тому числі в розрізі дотримання ними фінансових нормативів. Мета його здійснення визначатиме причини погіршення фінансового стану кредитної спілки шляхом поглибленого аналізу якості кредитного портфелю та його адекватної оцінки, аналізу структури активів та пасивів та її капіталу і відповідності порядку його формування вимогам законодавства, оцінки фактичної прибутковості кредитної спілки, тощо.

Основним завданням такого нагляду має бути визначення оптимальних шляхів фінансової стабілізації кредитної спілки, першочергових заходів, необхідних для покращення її фінансового стану, у тому числі застосування заходів впливу у вигляді вимоги переобрання голови правління та/або проведення аудиторської перевірки аудитором (аудиторською фірмою), погодженим з Держфінпослуг.

Для здійснення нагляду за фінансовим станом кредитної спілки, відповідний департамент Держфінпослуг провадить нагляд за динамікою зміни всіх фінансових нормативів, а також за дотриманням критеріїв управління в кредитній спілці, встановлених законодавством.

Необхідно також переглянути систему оцінки кредитних ризиків кредитних спілок, передбачивши резервування кредитними спілками на вкладних (депозитних) рахунках у банках, які мають стабільний інвестиційний рейтинг, певної суми коштів (відсотка від суми наданого кредиту), у разі надання кредитною спілкою кредиту незабезпеченого заставою та/або якщо оціночна вартість застави становить менше загальної суми наданого кредитною спілкою кредиту.

*Етап 2.* Другим етапом впровадження пруденційного нагляду за кредитними спілками має стати розробка та впровадження стрес-тестування їх діяльності. Вони мають визначати ризики, які виникнуть у майбутньому, для їх завчасного попередження та нівелювання.

З метою вчасного реагування на погіршення фінансового стану кредитної спілки, за результатами стрес-тестування, необхідно на законодавчому рівні передбачити інститут рекомендацій. Він, при зниженні фінансової стійкості кредитної спілки, надасть Держфінпослуг можливість вживати до такої кредитної спілки адекватних заходів реагування з метою пом'якшення впливу на неї фінансових ризиків у майбутньому. Інститут передбачатиме рекомендації щодо обмеження надання певних підвидів фінансових послуг, зміну структури активів і пасивів, у тому числі капіталу, кредитного та депозитного портфелів.

### **5.2.2. Система управління в фінансовій установі.**

#### ***Страхові компанії.***

Вимоги щодо достатності капіталу страховика (MCR, SCR, add-on Capital) не повинні замінити вимог до системи управління страховика, які передбачають вимоги щодо особливостей системи корпоративного

управління та вимоги до системи внутрішнього управління.

Вимоги щодо особливостей системи корпоративного управління стосуються, зокрема, вимог до власників істотної участі, керівництва та ключового менеджменту страховика. Однією з основних цілей пруденційного нагляду є недопущення на ринок осіб з небездоганною діловою репутацією та які не мають відповідної професійної підготовки (неналежні особи). Це дозволить Держфінпослуг забезпечити належний професійний рівень діалогу з власниками та керівництвом страховика, який, зокрема, знаходиться в скрутному фінансовому стані. Належне розуміння власниками істотної участі особливостей страхового бізнесу має забезпечити їх пруденційну поведінку та підтримку вимог регулятора щодо збільшення капіталізації, зменшення ризиковості діяльності тощо.

Власники страховика особисто чи через його наглядовий орган (наглядову раду тощо) мають затвердити стратегію управління ризиками, в якій, зокрема, встановити вимоги щодо допустимого рівня загального ризику діяльності страховика, що відповідає їх "ризик-апетиту" (ризиків та їх допустимий рівень, які згідно із баченням компанії вона може прийняти на себе під час своєї звичайної діяльності). Держфінпослуг має право вимагати зменшення цього показника в разі, якщо вважає, що високий рівень ризиковості діяльності страховика несе загрозу споживачам його послуг.

На підставі затвердженої стратегії управління ризиками керівництво страховика розробляє політику управління ризиками, яка передбачає встановлення відповідних рівнів толерантності щодо ризиків, з якими страховик стикається та якими може управляти, та вимоги щодо моделі, процесів та процедур управління ризиками. Перелік ризиків має відповідати наведеним в директиві Solvency II.

Система внутрішнього управління страховика має забезпечити виконання функцій управління ризиками, контролю відповідності вимогам законодавства та внутрішніх нормативних актів страховика, внутрішнього аудиту та актуарних розрахунків.

Відповідно до принципів IAIS орган нагляду за страховою діяльністю має бути спроможним перевіряти внутрішні механізми контролю, які запроваджують і застосовують наглядова рада та керівництво страховика, а також вимагати посилення контролю, якщо це необхідно; вимагати від наглядової ради забезпечувати належний пруденційний контроль всередині компанії за допомогою встановлення стандартів щодо взяття на себе страхових ризиків, а також якісних і кількісних стандартів у сфері управління інвестиціями та рівнем ліквідності.

*Етап 1.* Наявність функцій управління ризиками, контролю відповідності вимогам законодавства, внутрішнього аудиту та актуарних розрахунків і відповідність рекомендаціям регулятора щодо виконання таких функцій.

На першому етапі необхідно розробити вимоги до порядку проведення внутрішнього аудиту в страховій компанії з метою контролю обов'язкової

наявності та дотримання внутрішніх процедур та правил компанії, а також забезпечення належного рівня надійності, який відповідає характеру та обсягам операцій компанії, мінімізації ризиків її діяльності.

Регулятор має вимагати і контролювати наявність системи управління ризиками у страховиків, здатну визначати, вимірювати, оцінювати, інформувати і контролювати їх ризики. Дієвим елементом пруденційного нагляду на цьому етапі є запровадження спеціальних форм звітності щодо оцінки та контролю за ризиками. Політика управління ризиками і системи контролю ризиків мають відповідати складності, розмірам і природі бізнесу страховика. Страховик встановлює відповідний допустимий рівень або межу ризиків щодо реальних джерел ризиків: система управління ризиками відстежує і контролює всі реальні ризики; страховики періодично повинні оцінювати ринкове середовище, в якому вони працюють, робити відповідні висновки щодо ризиків, які виникли і вживати належні заходи з подолання їх негативної дії.

Передбачається оцінка якості внутрішніх систем оцінки ризиків та якості управління у фінансових установах з використанням результатів оцінки при розподіленні страховиків до груп установ із певним рівнем ризику.

*Етап 2.* Використання у щоденній практиці внутрішньої моделі оцінки ризиків та вимог до капіталу та використання її в системі управління ризиками для прийняття рішень, відповідність внутрішньої моделі вимогам регулятора та найкращим практикам на ринку.

При здійсненні моніторингу управління ризиками страхових компаній наглядові органи мають пересвідчитися в тому, що ці компанії здатні ідентифікувати, забезпечувати моніторинг, вимірювати, контролювати відповідні ризики та звітувати про них. Для досягнення цієї мети наглядові органи мають вимагати від страховиків наявності, зокрема, загальної інвестиційної політики та процедур, ухвалених наглядовим органом страховика (наглядовою радою). Інформація щодо контролю ризиків має бути доступною для наглядових органів через проведення інспекційних перевірок на місцях, через зовнішній аудит, обговорення з компаніями, спеціальні дослідження, а також через процедуру регулярного подання звітності. Функція управління ризиками повинна оцінювати відповідність встановлених лімітів розміщення активів. Для цього слід проводити регулярне тестування стійкості портфелю активів до різних сценаріїв розвитку ринку та умов інвестування і впливу на позицію платоспроможності страховика.

Таке тестування проводиться за допомогою внутрішньої моделі оцінки ризиків і вимог до капіталу (Own Risk and Solvency Assessment) та використання її в системі управління ризиками для прийняття рішень. Така модель має відповідати вимогам регулятора і схвалюватись останнім. Бажано також, щоб внутрішня модель оцінки ризиків відповідала найкращим практикам на ринку і результати моделювання розкривалися широкому загалу споживачів фінансових послуг.

### ***Пенсійні фонди.***

Удосконалення системи управління пенсійними фондами має здійснюватись за такими напрямками:

- посилення ролі та відповідальності членів рад, зокрема щодо визначення напрямків інвестиційної політики, критеріїв за якими здійснюються інвестиції, а також контролю за діяльністю осіб, що обслуговують пенсійний фонд;
- посилення ролі та відповідальності зберігача;
- ведення персоніфікованого обліку на щоденній основі на підставі достовірних даних;
- забезпечення щоденного розрахунку чистої вартості активів та чистої вартості одиниці пенсійних внесків на підставі достовірних даних;
- запровадження систем управління ризиками та внутрішнього аудиту в компаніях, що здійснюють управління активами пенсійних фондів;
- заміни, зменшення винагороди або інші форми відповідальності осіб, що здійснюють управління активами, які не забезпечують збереження реальної вартості активів пенсійних фондів.

Регулювання та нагляд за системою недержавного пенсійного забезпечення має зосереджуватись в одному державному органі.

Проте на сьогодні вдається можливим здійснення пруденційного нагляду лише шляхом ефективної взаємодії між органами, що здійснюють нагляд за небанківськими фінансовими установами.

### ***Кредитні спілки.***

Кредитні спілки зобов'язані забезпечити внутрішнє управління ризиками та контроль за власною фінансовою діяльністю.

На сьогодні, чинним законодавством передбачено, що звітні дані затверджуються спостережною радою та ревізійною комісією кредитних спілок. Внутрішній контроль за їх діяльністю, відповідно до законодавства, може здійснюватися безпосередньо членами кредитної спілки. Разом з тим констатуємо, що вказаний контроль або здійснюється формально або унеможливується органами управління кредитних спілок.

Таким чином, першочерговим завданням забезпечення контролю за фінансовою діяльністю є впровадження реального нагляду за діяльністю кредитних спілок з боку їх органів управління, безпосередньо членів та аудиторів (аудиторських фірм), які підтверджують достовірність звітності.

Для реалізації визначених завдань необхідно:

- встановити вимоги до аудиторських висновків на предмет підтвердження достовірності фінансової звітності, у тому числі, необхідності підтвердження всіх основних показників діяльності, зокрема, загальної суми заборгованості за простроченими, пролонгованими, неповерненими та безнадійними кредитами;
- встановити відповідальність аудиторів (аудиторських фірм) за підтвердження недостовірної інформації;

- забезпечити розкриття інформації фінансового стану кредитними спілками своїм членам.

Крім цього, першочерговим завданням має стати забезпечення внутрішнього управління ризиками в кредитних спілках. Органи управління кредитних спілок зобов'язані забезпечити комплексний щоденний аналіз своєї діяльності та прогнозування її результатів у майбутньому, у тому числі на основі стрес тестування. Результати стрес тестування в обов'язковому порядку мають доводитись до відома органів управління на щомісячній основі та членам кредитної спілки за їх вимогою.

З метою мінімізації ризиків діяльності, на законодавчому рівні необхідно обмежити касові операції кредитних спілок, забезпечити надання ними кредитів виключно під заставу майна. При цьому, доцільно встановити вимоги до порядку оцінки заставного майна, необхідності внесення інформації про його заставу до державних реєстрів обмежень та обтяжень, а також до маржі між сумою наданого кредиту та оціночною вартістю заставного майна.

Крім цього, необхідно забезпечити дотримання принципу кооперації в частині можливості взяття участі у загальних зборах кредитних спілок, впливу на їх органи управління та фінансову діяльність.

### **5.2.3. Розкриття інформації небанківськими фінансовими установами.**

Світова фінансова криза серед інших недоліків функціонування системи нагляду за ринком фінансових послуг виявила недооцінку фінансовими регуляторами такого елемента як розкриття інформації піднаглядними фінансовими установами. Нагальною необхідністю є удосконалення регуляторами ринку небанківських фінансових послуг політики щодо розкриття інформації, що у масштабах макропруденційного підходу має пом'якшити проциклічні ефекти фінансової кризи, підвищити прозорість по відношенню до характеру та локалізації ризиків та сприятиме управлінню системною ліквідністю. Це має сприяти спокійному функціонуванню ринку, зменшенню впливу ринкових збуджень, оскільки учасники ринку, що регулярно отримують інформацію, в меншій мірі піддаються паніці при появі негативної інформації.

Складність запровадження елемента розкриття інформації у рамках даної Концепції обумовлюється відсутністю можливості встановити уніфіковані стандарти розкриття інформації для усіх піднаглядних фінансових установ та інтегрованістю цього елемента у кожний окремий етап її реалізації.

Не зважаючи на вищезазначене, загальними вимогами для усіх фінансових установ мають бути наступні:

– встановлення вимог щодо розкриття достатньої та достовірної інформації споживачам фінансових послуг, власникам фінансової установи та безпосередньо фінансовому регулятору;

- обов'язкове оприлюднення інформації щодо фінансових результатів діяльності установи, включаючи аналітичну інформацію про оцінку ризиків;
- обов'язкове оприлюднення інформації щодо системи внутрішнього управління та розкриття інформації про систему управління ризиками;
- обов'язкове затвердження на внутрішньому рівні фінансової установи відповідного Положення щодо політики розкриття інформації.

Вимоги щодо розкриття інформації фінансовою установою мають враховувати, що керівництво фінансової установи, її власники, регулятор та споживачі фінансових послуг мають різні можливості для отримання достовірної інформації про фінансовий стан, результати діяльності фінансової установи та щодо фінансових послуг, які вона надає.

Споживачам фінансових послуг інформація має надаватися в обсязі, достатньому для забезпечення пруденційної (обачливої) поведінки при прийнятті ними рішень щодо фінансової послуги (prudential person). Така інформація надається як самою фінансовою установою, так і регулятором. Зокрема, регулятор може публічно розкривати інформацію щодо приписів чи інших заходів впливу, застосованих до фінансової установи.

В разі, якщо незважаючи на всю надану для забезпечення пруденційної (обачливої) поведінки інформацію, споживач фінансової послуги приймає необачливе рішення щодо придбання фінансової послуги (наприклад, керуючись виключно ціновим критерієм при виборі надавача фінансової послуги, незважаючи на його незадовільний фінансовий стан, наявність заходів впливу тощо), такий споживач фінансової послуги перестає відповідати критеріям обачливості (prudential person).

З урахуванням зазначеного концептуальними засадами запровадження політики щодо розкриття інформації небанківськими фінансовими установами має бути встановлення регулятором Мінімальних стандартів розкриття інформації із обов'язковими вимогами щодо формату, специфіки, періодичності та мети розкриття інформації відповідно до кожного окремого сектору небанківських фінансових послуг. У цьому контексті на окрему увагу заслуговує той факт, що переважну більшість ризиків для сектору можуть також нести пов'язанні особи, про які регулятор не має інформації, достатньої для вжиття відповідних заходів. З цією метою обов'язковим є встановлення можливості отримання відповідної інформації зовнішніх експертів (аудиторів та актуаріїв).

При цьому, забезпечення виконання фінансовими установами Мінімальних стандартів розкриття інформації є можливим тільки за умови встановлення відповідних санкцій за недотримання стандартів як на рівні керівництва фінансової установи, так і для фінансової установи в цілому (наприклад шляхом зниження рейтингу або встановлення вимоги щодо її докапіталізації).

#### **5.2.4. Виокремлення установ для здійснення індивідуального нагляду.**

*Етап 1.* В умовах сьогодення з метою встановлення адекватної інтенсивності нагляду за небанківськими фінансовими установами необхідно здійснити всебічний аналіз діяльності таких установ спираючись на інтегральну оцінку ризиків. Результатом такого аналізу повинно стати виокремлення компаній в декілька груп нагляду відповідно до рівня їх ризиковості (інтегральної оцінки ризику). До кожної такої групи регулятор застосовує різні за інтенсивністю заходи нагляду. Фінансові установи, які потрапили до групи з найвищим ризиком передаються в департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ для здійснення посиленого індивідуального нагляду. Враховуючи викладене, пропонується розширити чисельність співробітників зазначеного підрозділу.

*Етап 2.* Враховуючи, що існують компанії, які утримують основну долю активів в своєму сегменті фінансового ринку, вони несуть в собі системний ризик. Фінансова нестабільність та нестійкість таких компаній катастрофічно впливає на діяльність інших фінансових установ у відповідному сегменті ринку або фінансового ринку в цілому. Посилений нагляд за такими компаніями, впровадження індивідуального підходу та встановлення окремих фінансових нормативів відповідно до профілю ризиків є необхідними заходом для забезпечення стабільності фінансового ринку та захисту прав та вкладів споживачів фінансових послуг.

Для здійснення такого нагляду, необхідно виокремити структурний підрозділ Держфінпослуг, який буде здійснювати нагляд за такими фінансовими установами. Після стабілізації ситуації на фінансовому ринку, такі функції може виконувати департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ.

#### **5.2.5. Запровадження інституту рекомендацій та висвітлення найкращих практик на ринку.**

Одним з елементів пруденційного нагляду є запровадження інституту рекомендацій. Рекомендації, що надаються Держфінпослуг в процесі пруденційного нагляду, є елементами "м'якого нагляду", не є заходами впливу і діють за принципом "виконуй або поясни чому не виконуєш". Рекомендації можуть надаватися Держфінпослуг також в процесі діалогу з власниками та керівниками страховика, та бути ефективним засобом в разі, якщо такі власники та керівники мають бездоганну ділову репутацію та відповідну професійну підготовку (є належними особами).

Держфінпослуг та професійні асоціації учасників ринків фінансових послуг здійснюють узагальнення існуючої на ринку практики щодо надання послуг, управління ризиками, розкриття інформації, ринкової поведінки тощо та оприлюднюють інформацію щодо найкращої на їх погляд практики з



цих питань. Така інформація є узагальненою, не містить посилань на конкретні фінансові установи та не є підставою для обов'язкового впровадження фінансовими установами. Інформація надається учасникам ринку для порівняння з практикою конкретних фінансових установ з метою забезпечення дотримання принципу пруденційності поведінки учасників ринків фінансових послуг. Фінансові установи мають право надавати споживачам фінансових послуг інформацію щодо відповідності їх діяльності найкращій практиці на ринку та несуть відповідальність за достовірність такої інформації.

## **6. Очікувані результати реалізації Концепції.**

Запровадження пруденційного нагляду дасть змогу:

- зміцнити небанківські фінансові ринки за рахунок запобігання системних ризиків;
- оптимізувати кількість фінансових установ (за рахунок виходу з ринку неплатоспроможних компаній);
- збільшити частку активів небанківських фінансових установ у загальній структурі активів фінансових установ;
- збільшити питому вагу сектору в структурі ВВП у довгостроковій перспективі;
- зменшити кількість фінансових установ, що потребують фінансового оздоровлення;
- досягнення транспарентності діяльності фінансових установ;
- збільшити довіру населення до небанківських фінансових установ.

Базовими індикаторами досягнення основних результатів реалізації Концепції на страховому ринку є:

- зростання капіталізації страхових компаній шляхом збільшення розміру власного капіталу кожного страховика до розміру не менше, ніж 2 млн. євро;
- підвищення фінансової стійкості страховиків шляхом досягнення перевищення фактичного запасу платоспроможності (маржі платоспроможності) над розрахунковим нормативним не менше, ніж на 25% за умови, що активи страховиків оцінені за справедливою вартістю;
- зміна структури та якості активів шляхом зменшення частки інвестицій з підвищеним рівнем ризику в активах страховиків до 20%;
- концентрація страхового ринку шляхом досягнення збалансованих страхових портфелів та зменшення значення індексу концентрації ринку (Герфіндаля-Хіршмана) у 2 рази.

Базовими індикаторами досягнення основних результатів реалізації Концепції на ринку недержавного пенсійного забезпечення є:

- забезпечення збереження пенсійних активів (отримання інвестиційного доходу на пенсійні активи на рівні не нижче рівня інфляції);

- концентрація ринку недержавного пенсійного забезпечення;
- зниження рівня витрат недержавних пенсійних фондів не менше ніж на 10 відсотків.

Базовими індикаторами досягнення основних результатів реалізації Концепції на ринку кредитної кооперації є:

- збільшення частки споживчих кредитів в кредитному портфелі кредитних спілок до 75%;
- покращення якості активів кредитних спілок, зокрема за рахунок зменшення частки неповернених кредитів.

## **7. Ризики реалізації Концепції**

Ризиками реалізації Концепції є:

- ризики, пов'язані з не прийняттям необхідних актів законодавства;
- недостатність повноважень регулятора;
- недостатнє фінансування регулятора;
- затримка впровадження або неможливість впровадження в повному обсязі програмно-технічного комплексу для прийняття та аналізу інформації від суб'єктів фінансового ринку;
- недостатня кваліфікація фахівців фінансових установ та працівників регулятора;
- низька капіталізація фінансових установ, обмеженість в обігових коштах та обмеженість джерел залучення додаткового фінансування;
- відсутність, неповнота або недостовірність необхідної інформації для цілей пруденційного нагляду;
- обмеженість ресурсів та напрямків використання міжнародної технічної допомоги.

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Розпорядження Державної комісії з регулювання  
ринків фінансових послуг України  
від 15.07.2010 р. № 585

### Програма розвитку системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами

№	Найменування завдань (робіт, заходів, питань)	Відповідальні за виконання	Термін виконання
<b>Реалізація підготовчого етапу</b>			
	<i>Перехід на МСФЗ. Удосконалення існуючих форм звітності, які забезпечать надходження даних, необхідних для ефективного здійснення пруденційного нагляду:</i>		
1	Реалізація Плану заходів щодо запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 30.07.09 № 595	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами разом із робочою групою з підготовки запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах	Грудень 2010
2	Внесення змін до Проекту Закону "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", щодо розширення повноважень Держфінпослуг в сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності небанківських фінансових установ	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами разом із робочою групою з підготовки запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах	Листопад 2010
3	Розробка проекту Положення про складання та подання небанківськими фінансовими установами прошитих, пронумерованих і засвідчених підписом та відбитком печатки аудитора (аудиторської фірми) річних звітів в складі: 1. звітні дані фінансової установи, складені відповідно до вимог Держфінпослуг; 2. аудиторський висновок щодо звітних даних фінансової установи, складених відповідно до вимог Держфінпослуг; 3. повний комплект фінансової звітності, складений відповідно до вимог законодавства України 4. аудиторський висновок щодо повного комплексу фінансової звітності,	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами разом із робочою групою з підготовки запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах	через 2 місяці після прийняття Проекту Закону "Про внесення змін до Закону України про фінансові послуги та державне

	складеного відповідно до вимог законодавства України; 5. аудиторський звіт, що містить додаткову інформацію від аудитора, що надається безпосередньо після аудиторського висновку.		регулювання ринків фінансових послуг"
<b>Посилення ролі та відповідальності аудитора:</b>			
4	Розробка, погодження та оприлюднення спільного інформаційного листа Держфінпослуг та Аудиторської палати України щодо укладання та подальшого контролю небанківськими фінансовими установами договорів на аудиторські послуги	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Серпень 2010
5	Внесення змін до Порядку ведення реєстру аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 19 лютого 2004 року № 86, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2004 р. за № 489/9088	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Серпень 2010
<b>Гармонізація облікової політики:</b>			
6	Розробка положення щодо підготовки аудиторських висновків, які подаються фінансовими установами до Держфінпослуг	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду	Вересень 2010
7	Розробка Положення про порядок визначення вартості цінних паперів, що приймаються для представлення страхових резервів, що використовується для заповнення Порядку складання звітних даних страховиків, затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 3 лютого 2004 р. № 39, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 квітня 2004 р. за № 517/9116*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Грудень 2010
8	Розробка Розпорядження "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення страховиками форм звітності та облікової політики"*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду	через місяць після державної реєстрації розпорядження Держфінпослуг "Про внесення змін та доповнень до Порядку складання звітних даних страховиків"

	<b><i>Розвиток національної системи підготовки актуаріїв та запровадження відповідальності актуарія:</i></b>		
9	Співпраця з Міністерством освіти і науки щодо запровадження магістерської програми "Актуарна та фінансова математика"	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами разом із робочою групою з питань здійснення організаційно-методичного забезпечення проведення актуарних розрахунків	до моменту запровадження
10	Опрацювання доцільності внесення змін до Кваліфікаційних вимог до осіб, які можуть займатися актуарними розрахунками	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами разом із робочою групою з питань здійснення організаційно-методичного забезпечення проведення актуарних розрахунків	Жовтень 2010
	<b><i>Створення Комплексної інформаційної системи Держфінпослуг. Побудова ефективної автоматизованої системи прийому, обробки та аналізу даних на всіх рівнях нагляду:</i></b>		
11	1. Розробка технічних та кваліфікаційних вимог до консультанта на підготовку стратегічного плану розвитку та технічного завдання на створення Комплексної інформаційної системи Держфінпослуг (далі – КІСДФП)	Департамент пруденційного нагляду Адміністративно-господарське управління Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами	Квітень 2010
12	2. Визначення та залучення джерел фінансування на консультанта, підбір кандидатів та обрання консультанта	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами Адміністративно-господарське управління Департамент пруденційного нагляду	Вересень 2010
13	3. Розробка стратегічного плану розвитку та технічного завдання на КІСДФП із залученням консультанта	Департамент пруденційного нагляду Департамент реєстрації, ліцензування та дозвільних процедур Інспекційний департамент Департамент тимчасового адміністрування фінансово-	Грудень 2010

		кредитних установ Адміністративно-господарське управління	
14	4. Визначення та залучення джерел фінансування для розробки КІСДФП	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами Адміністративно-господарське управління	Березень 2011
15	5. Розробка КІСДФП у відповідності до розробленого стратегічного плану розвитку та технічного завдання.	Адміністративно-господарське управління Департамент пруденційного нагляду Департамент реєстрації, ліцензування та дозвільних процедур, інспекційний департамент Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Грудень 2012 відповідно до узгодженого графіку робіт
16	6. Технічний супровід, наповнення та розвиток розробленої КІСДФП	Адміністративно-господарське управління Департамент пруденційного нагляду Департамент реєстрації, ліцензування та дозвільних процедур Інспекційний департамент Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Постійно, після введення в промислову експлуатацію
	<b><i>Удосконалення інституційної спроможності регулятора, підготовка кадрів, залучення фахівців іноземних регуляторів, проведення навчальних заходів в рамках проектів міжнародної технічної допомоги (МТД):</i></b>		
17	Розробка Концепції змін до нормативно-правових актів з питань фінансування спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг (платежі нагляду)	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами	Квітень 2010
18	Залучення МТД для підготовки кадрів Держфінпослуг до впровадження елементів Solvency II	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами	2010-2012

19	Започаткування програми Twinning на тему «Запровадження системи нагляду на основі оцінки ризиків», зокрема залучення експертів-практиків з Європейських фінансових регуляторів	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції управління проектами	2010-2011
20	Проведення в рамках інструменту зовнішньої допомоги, що надається Європейською Комісією, TAIEХ семінару для працівників Держфінпослуг на тему «Аналіз фінансової стійкості небанківських фінансових установ»	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції управління проектами	I квартал 2010
21	Залучення проекту ЄС «Посилення сектору фінансових послуг України» до співробітництва з Держфінпослуг в частині надання експертної допомоги з питань принципів Solvency II тощо.	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції управління проектами	2010
22	Залучення проекту USAID «Розвиток фінансового сектору» (FINREP) до співробітництва з Держфінпослуг з питань підвищення прозорості та підзвітності фінансового сектору у відповідності до міжнародного досвіду тощо	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції управління проектами	2010-2012
23	Залучення проекту Світового Банку «Друга програма реформування фінансового сектору» до співробітництва з Держфінпослуг з питань підвищення кваліфікації працівників Держфінпослуг з питань нагляду на основі ризиків, консолідованого нагляду, нагляду та регулюванню за діяльність небанківських фінансових установ шляхом взяття участі у міжнародних форумах, навчальних семінарах, а також в навчальних заходах в Україні.	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції управління проектами	2010 - I квартал 2011

### Реалізація основних етапів

	<b>Реалізація першого етапу для страхових компаній</b>		
24	Розробка змін до Ліцензійних умов провадження страхової діяльності, що затверджені Розпорядженням Держфінпослуг від 28 серпня 2003 року № 40, в частині встановлення вимог до бізнес-плану (економічного обґрунтування запланованої страхової (перестраховальної) діяльності)	Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Департамент реєстрації, ліцензування та дозвільних процедур Департамент пруденційного нагляду Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Грудень 2010
25	Розробка та затвердження Методичних рекомендацій щодо форми і звіту актуарія за видами страхування, іншими, ніж страхування життя*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Червень 2010
26	Розробка та затвердження Методичних рекомендацій щодо форми і звіту актуарія зі страхування життя*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Серпень 2010

27	Розробка та затвердження змін до Методичних рекомендацій щодо загальних підходів до застосування страховиками стрес-тестів, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 05.12.2006 № 6496*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Липень 2010
28	Розробка та затвердження Положення про критерії та нормативи достатності капіталу, диверсифікованості та якості активів страховика	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Грудень 2010
29	Розробка тестів раннього попередження для страховиків	Департамент пруденційного нагляду Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Листопад 2010
30	Розробка схеми карти ризиків для запровадження «Ризик-профілів» страхових компаній і агрегування елементів ризиків в інтегральну оцінку ризику	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Інспекційний департамент	2011
31	Розробка внутрішніх процедур Держфінпослуг щодо принципів присвоєння інтегральної оцінки ризику (рейтингу) страховикові та здійснення заходів нагляду відповідно до встановленого рейтингу	Департамент пруденційного нагляду Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	2011
32	Розробка та затвердження Положення про встановлення вимог до наявності систем управління ризиками в страхових компаніях*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Квітень 2010
33	Розробка та затвердження Методичних рекомендацій щодо організації внутрішнього аудиту у небанківських фінансових установах*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Жовтень 2010



<b>Реалізація другого етапу для страхових компаній:</b>			
<b>Розробка нормативно-правових актів</b>			
34	Встановлення вимог щодо подачі в Держфінпослуг актуарного звіту у складі річної звітності	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду	Протягом 6 місяців після набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»
35	Встановлення вимог щодо регулярного проведення стрес-тестування страховиками та розкриття інформації щодо ключових ризиків та результатів проведених стрес-тестів	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду	Протягом 6 місяців після набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»
36	Розробка переліку показників та критеріїв оцінки системи управління, ринкової поведінки, розкриття інформації та дотримання пруденційних нормативів, а також порядку оцінювання та визначення розміру додаткових вимог до регулятивного капіталу	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Протягом 6 місяців після набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»
37	Розробка Інструкції для співробітників Держфінпослуг щодо оцінки діяльності та фінансового стану страховиків на основі оцінки ризиків	Департамент пруденційного нагляду Інспекційний департамент Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Протягом 6 місяців після набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»
38	Розробка спрощеної моделі розрахунку платоспроможності (аналог Стандартної Європейської Формули для розрахунку SCR відповідно до Solvency II) на основі оцінки ризиків	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Протягом 2х років після набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»

39	Встановлення вимог, критеріїв оцінки та процедури схвалення використання внутрішньої моделі оцінки ризиків в страхових компаніях	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	Протягом 3х років після набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»
<b>Заходи для забезпечення реалізації завдань другого етапу</b>			
Набрання чинності нової редакції Закону України «Про страхування»			
40	Організація навчання співробітників Держфінпослуг в рамках проектів МТД (Twinning) з наступних питань: <ul style="list-style-type: none"> <li>• застосування класифікації ризиків відповідно до директиви Solvency II для розрахунку вимог до капіталу та платоспроможності та адаптації Європейської Стандартної Формули до реалій українського фінансового ринку;</li> <li>• проведення практичних занять щодо принципів розрахунку Solvency Capital Requirement (SCR) та Minimum Capital Requirement відповідно до методик, викладених в рекомендаціях CEIOPS та Quantitative Impact Studies;</li> <li>• розробки стрес-тестів для всіх модулів ризику, що є обов'язковими для оцінювання SCR відповідно до директиви Solvency II;</li> <li>• підготовки фахівців Держфінпослуг до оцінки внутрішніх моделей платоспроможності, які можуть застосовуватися в страхових компаніях;</li> <li>• розробки переліку показників та критеріїв оцінки системи управління, ринкової поведінки, розкриття інформації та дотримання пруденційних нормативів, а також порядку оцінювання та визначення розміру додаткових вимог до регулятивного капіталу.</li> </ul>	Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами	2011-2012 (при умові започаткування проекту Twinning)
41	Проведення консультацій з ринком щодо готовності до запровадження вимог, передбачених Solvency II	Департамент пруденційного нагляду Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	2011-2012
<b>Пенсійні фонди:</b>			
42	Участь у підготовці до другого читання проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» (№ 0882 від 23.11.2007), передбачивши у проекті: <p>посилення відповідальності компаній з управління активами в системі недержавного пенсійного забезпечення за збитки, нанесені учасникам недержавних</p>	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду	до прийняття закону

	пенсійних фондів; посилення відповідальності зберігача в системі недержавного пенсійного забезпечення, а також встановлення додаткових обов'язків зберігача, що забезпечить підвищення захисту пенсійних накопичень українських громадян; обмеження операцій з активами пенсійних фондів з пов'язаними особами; підвищення вимог до статутного та власного капіталу КУА; облік пенсійних коштів, що належать учасникам недержавного пенсійного фонду, із застосуванням одиниць пенсійних внесків; щоденний розрахунок чистої вартості одиниці пенсійних активів та чистої вартості активів.		
43	Пілотна реалізація вимог статті 51 Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення" щодо процедури заміни КУА за результатами аналізу річної звітності НПФ за 2009 рік	Департамент пруденційного нагляду Інспекційний департамент	2011
44	Розробка Методичних рекомендацій щодо оцінки інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів*	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Листопад 2010
45	Внесення змін до Положення про інвестиційну декларацію недержавного пенсійного фонду щодо встановлення критеріїв (факторів), за якими здійснюється вибір об'єктів для інвестування та удосконалення контролю ради фонду за інвестуванням пенсійних активів	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Березень 2011
46	Встановлення вимог щодо наявності систем управління ризиками та внутрішнього аудиту у осіб, що здійснюють управління активами (КУА)	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Після прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно повноважень щодо встановлення вимог до інвестування активів»
47	Запровадження інтегрованої системи обміну інформації між органами, що здійснюють регулювання та нагляд за установами системи накопичувального пенсійного забезпечення	Департамент пруденційного нагляду	2012

	<b><i>Кредитні спілки:</i></b>		
48	Унесення змін до Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок	Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	Листопад 2011
49	Унесення змін до Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України	Департамент пруденційного нагляду	Листопад 2010
50	Розробка та впровадження тестів раннього попередження для кредитних спілок	Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	2011-2012
51	Розробка внутрішніх процедур Держфінпослуг щодо принципів присвоєння інтегральної оцінки ризику (рейтингу) кредитної спілки та здійснення заходів нагляду відповідно до встановленого рейтингу	Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	2011
52	Встановлення вимог щодо регулярного проведення стрес-тестування кредитними спілками та розкриття інформації щодо ключових ризиків та результатів проведених стрес-тестів	Департамент пруденційного нагляду Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	2011-2012
	<b><i>Розкриття інформації небанківськими фінансовими установами:</i></b>		
53	Внесення змін до переліку та строків надання інформації в рамках угоди про обмін інформацією між ДКЦПФР та Держфінпослуг з метою здійснення оперативного моніторингу ринків небанківських фінансових послуг в умовах фінансової кризи	Департамент пруденційного нагляду	Липень 2010

54	Внесення змін до Положення про оприлюднення інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду (щодо розкриття інформації про ризики, пов'язані з інвестуванням пенсійних активів)	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	2011
55	Закріплення в меморандумах про співпрацю з професійними об'єднаннями учасників ринків фінансових послуг запровадження практики узагальнення та оприлюднення «найкращих практик» на ринках фінансових послуг	Сектор зв'язків з громадськістю та протоколу	2011
56	Розробка та затвердження порядку розкриття інформації про реальних власників фінансової установи та отримання письмового погодження органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг на придбання істотної участі у фінансовій установі	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами	Протягом 3х місяців після прийняття Закону України "Про внесення змін до деяких законів щодо регулювання ринків фінансових послуг"
57	Внесення змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг України» з метою розширення повноважень Держфінпослуг в частині: 1) встановлення обсягу та змісту розкриття інформації фінансовими установами; 2) права Держфінпослуг розкривати показники фінансової та регуляторної звітності в розрізі фінансових установ; 3) права Держфінпослуг оприлюднювати застосовані заходи впливу; 4) встановлення вимог до професійних якостей, кваліфікації та ділової репутації членів правління, наглядової ради, ревізійної комісії, кредитного комітету та інших органів управління фінансової установи та погодження Держфінпослуг призначення Голів відповідних органів управління; 5) щодо введення інституту рекомендацій.	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду  Відповідальний виконавець п.5 Департамент тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ	2011
58	Розробка та затвердження мінімальних стандартів розкриття інформації із обов'язковими вимогами щодо формату, специфіки, періодичності та мети розкриття інформації відповідно до кожного окремого сектору небанківських фінансових послуг	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду Управління європейської та євроатлантичної інтеграції і управління проектами	Протягом 3 місяців після набрання чинності змін до статті 28 Закону України «Про фінансові послуги та державне

			регулювання ринків фінансових послуг України»
	<i>Супроводження проектів Законів України, необхідних для реалізації завдань Концепції та Програми розвитку системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами</i>		
59	Проект Закону України «Про страхування» (нова редакція)	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	До прийняття закону
60	Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання ринків фінансових послуг» від 08.09.2008 № 3124	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами	До прийняття закону
61	Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно повноважень щодо встановлення вимог до інвестування активів» (щодо повноважень Держфінпослуг по встановленню вимог до диверсифікації, якості та ліквідності активів, в які можуть бути інвестовані пенсійні активи та запровадження компаніями з управління активами внутрішніх правил та процедур управління ризиками)	Департамент стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами Департамент пруденційного нагляду	До прийняття закону

\* передбачено планом роботи Держфінпослуг, затвердженим Розпорядженням Держфінпослуг від 15.12.2009 №955